

In memoriam

Vladimir Premec (Gola, 1939. – Sarajevo, 2018.)

U Sarajevu je 23. ožujka 2018. preminuo Vladimir Premec. Šturi podaci kažu: rodio se 18. kolovoza 1939. u naselju Gola kod Koprivnice, u Hrvatskoj. Tamo je pohađao osnovnu školu, u naseljima Gola i Virje, a onda se upisao u Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zagrebu. Nakon završene gimnazije, odnosno matorskog ispita 1958. godine, jedno vrijeme studira teologiju, a potom filozofiju i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirao je 1965., a doktorsku je tezu obranio tri godine kasnije, 1968. na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Na Filozofskom fakultetu u Sarajevu Premec započinje i svoju sveučilišnu karijeru 1967. i ostat će na tom fakultetu sve do odlaska u mirovinu 2009. godine. Biran je u sva zvanja, a od 1982. godine bio je redovni profesor. U tri navrata bio je i predstojnik Odsjeka za filozofiju, a dvije školske godine obavljao je dužnost prodekana Filozofskog fakulteta.

1965. i 1966. Premec je bio tajnik Hrvatskog filozofskog društva, a kasnije predsjednik Društva za filozofiju BiH, član i potpredsjednik sarajevske Asocijacije nezavisnih intelektualaca *Krug 99*, počasni član Associazione Nicolò Copernico (Ferrara, Italija), počasni doktor znanosti Sveučilišta u Ferrari i dobitnik International Peace Prize (SAD). Bio je član bosanskohercegovačkog P.E.N.-a i redovni član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

Pored spisateljske i nastavničke djelatnosti, Premec je preveo i nekoliko knjiga: Heraklitove *Fragmente* s grčkog (u: *Logos u Herakleitosa*, Sarajevo 1996.), Tomu Akvinskog s latinskog (*O biću i suštini*, Beograd 1973.; *Dvije filozofske rasprave*, Sarajevo 1976.), Rudolfa Otta s njemačkog (*Sveto*, Sarajevo 1983.) i Jakoba Böhmea s njemačkog (*Jutarnje rumenilo na uranku – »Aurora«*, Zagreb 2011.).

Osnovni predmet Premecova istraživačkog interesa bila je povijest filozofije. Mislim da je to bjelodano i u njegovu prevoditeljskom pristupu tekstu (bilo bi zanimljivo napraviti usporedbu njegova prijevoda Heraklita s Despotovim i Mikecinovim prijevodima), a posebno u istraživačkom radu i cjelokupnom pristupu filozofiji. Nije slučajno da je prvi rad koji nalazimo naveden u Premecovoj bibliografiji *Filozofijska i sociologijska bibliografija S. R. Hrvatske od 1945.–1962.!* Ne samo da je Premec pisao i predavao antičku filozofiju i filozofiju do renesanse, te je o toj filozofiji napravio jednu korisnu hrestomatiju, nego je na Odsjeku za filozofiju u svom kabinetu na vlastitu inicijativu i s vlastitim sredstvima napravio i arhivu Odsjeka, u kojoj je marljivo prikupio

značajnu dokumentaciju o povijesti i radu svih članova Odsjeka i samog Odsjeka. Ova je njegova djelatnost mogući temelj za Institut za filozofiju, koji je i potpisnik ovih redaka u Sarajevu uzalud pokušavao osnovati.

U njegovoj brizi o historiji filozofije centralno mjesto zauzima djelo Franje Petrića. Njegova doktorska disertacija iz 1968. nosila je naslov *Patricijeva kritika Aristotela*. Knjigu će, pod naslovom *Petrićeva kritika Aristotelesa*, objaviti mnogo kasnije, 1996. godine, gotovo tri desetljeća nakon uspješno obranjene doktorske radnje. Već 1968. u Beogradu objavljuje knjigu *Franciskus Patricijus*, a dvije godine kasnije, 1970., u Zagrebu mu izlazi *Patricijeva filozofija bitka*. Ovome treba dodati da je Premec s talijanskog preveo i *Sretan grad* Franje Petrića, djelo koje je od 1975. do danas doživjelo više izdanja kod raznih izdavača. 1997. godine Premec je sudjelovao i na simpoziju o Petriću, u njegovu rodnom gradu Cresu, čime je još jednom potvrdio svoj trajni interes za ovog znamenitog hrvatskog filozofa.

Vladimir Premec je, naravno, imao živ interes i za druga filozofska i društvena pitanja te za druge autore, ali mi se čini da njegov pokušaj filozofskog kritičkog odnošenja prema kršćanstvu nije bio dovoljno uvjerljiv, po svojoj prilici zato što je Premec kao mislilac tu ostao u trajnim osobnim dilemama, a njegova politička stajališta dobroćudna, ali ne uvijek primjenjiva. Iz tog kruga tekstova osobno bih izdvojio njegovu studiju o pitanju dijaloga, koja uz svoju znanstvenu relevantnost zapravo nudi i sliku Premecova filozofskog i ljudskog stajališta. Razumijevanje Drugog bilo je jedna od njegovih velikih vrlina.

U pitanju je moj prijatelj i dugogodišnji kolega, pa neka mi na koncu bude dopuštena i jedna sasvim osobna opaska. Dobio sam vijest da je Vlado umro. Vijest me, usprkos logici i svijesti o godinama, zatekla nespremnog. Nisam nikada ni pomislio da se to može dogoditi. Nikada voljno ne mislim da će me dragi ljudi napustiti, njima sam nekako namijenio vječnost. Vladimir Premec bio je jedan od njih. Upoznao sam ga davno, ima tome pola stoljeća. Izabran je na mjesto asistenta na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, bio je najmlađi doktor filozofije. Po svemu se razlikovao od drugih kolega: bio je lijepih manira, vrlo komunikativan, govorio pomalo neobičnim akcentom, studirao teologiju, a onda filozofiju i književnost, odlično znao grčki i latinski, govorio nekoliko jezika. Bio je jedinstvena pojava, erudit, drag sugovornik, vrijedan znanstvenik, odličan govornik, sjajan profesor. Kabinet mu je uvijek bio pun studenata kojima je nesebično davao savjete, tumačio im što im nije jasno, brinuo o njima. Radovao sam se njegovom društvu, njegovim knjigama, a i prijevodima. Sve je uradio što se u uspješnoj univerzitetskoj karijeri može uraditi, a nikada nije pokazivao nikakvu aroganciju. Nikada i nikome nije htio biti prepreka, a mnogima je nastojao pomoći. Družili smo se i radili zajedno godinama, nikada među nama grube riječi. Njegov odlazak u meni otvori još jednu ranu.

Predrag Finci